

KOHTUTE HALDAMISE NÕUKOJA VIIETEISTKÜMNENDA KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tallinnas

21. juuni 2004

Kohalviibijad:	Tõnu Anton , Riigikohtu esimehe kt, kohtute haldamise nõukoja esimees Lea Laarmaa , Riigikohtu liige Malle Seppik , Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik Ago Kutsar , Tartu Ringkonnakohtu esimees Helve Särgava , Tallinna Linnakohtu esimees Hurma Kiviloo , Tallinna Halduskohtu kohtunik, Eesti Kohtunike Ühingu esimees Egle Käärats , õiguskantsleri esindaja Donald Kiidjärv , Tartu Maakohtu kohtunik, sõnaõigusega liige. Siiri Oviir , Riigikogu liige, saabus kell 10.25, lahkus kell 12.45. Margus Sarapuu , Justiitsministeeriumi asekanstler, sõnaõigusega Timo Ligi , Justiitsministeeriumi kohtute osakonna kohtuhaldustalituse juhataja. Kristel Laurson , Justiitsministeeriumi kohtute osakonna kohtuhaldustalituse referent Signe Haug , Justiitsministeeriumi kohtute osakonna kohtuhaldustalituse analüütik Karl Laas , Justiitsministeeriumi kohtute osakonna kohtuhaldustalituse analüütik, saabus kell 12.15.
Juhatas Protokollis	Tõnu Anton , Riigikohtu esimehe kt, kohtute haldamise nõukoja esimees Kristel Laurson , Justiitsministeeriumi kohtute osakonna kohtuhaldustalituse referent

Algus kell 10.00

Lõpp kell 13.15.

Päevakord:

1. Eelmiste istungite protokollide kinnitamine
2. Kohtute piirkondlik reform
3. Ülevaade ministeeriumi kohtute valdkonna prioriteetidest
4. Ühtsete kohtuotsuste- ja määruste vormide kasutuselevõtuks nõusoleku andmine ning kohtudokumentide vormide väljatöötamiseks töögrupi moodustamine
5. Nõusoleku andmine kohtunikukandidaatide ametisse nimetamiseks – Kadriann Ikkonen ja Daimar Liiv
6. Nõusoleku andmine Aivar Koppelile lisatasu maksmiseks

1. Protokollide kinnitamine

Üleeelmise istungi protokoll kinnitatud.

Anton – teen ettepaneku kustutada M. Sarapuu lause eelmise protokollis lk 7 üleval.

Sarapuu – olen nõus, et tõmmatakse eelmise protokollis lk 7 tema lause maha, kuna kokkulepe ei olnud selline. Aga tahame kindlasti selle aasta lõpuks lahendada kohtunike korterite probleemid.

Anton – kas saame eelmise protokollis kinnitada selle muudatusega?

Vastuväiteid ei ole.

2. Kohtute piirkondlik reform

Anton – ettepanek arutelu korraldamiseks - Margus räägib segamatult 15 minutit, seejärel küsimused.

Sarapuu teeb ettekande.

Anton – mõistlik on täpsustada reformi eesmärki.

Esiteks – läheneda on võimalik kahte moodi – pidada ideaaliks ühtlustatud koormust või, et on vaja jõuda normaalse töökoormuseni. Mina pooldan teist eesmärki.

Teiseks – selleks, et võimalikke lahendusi täpsemalt hinnata, peab olema ettekujutus, kus on raskuspunkt. Ja see on minu arvates Tallinna Linnakohtu tsiviilkohtunikud. Suurtes kohtutes on tsiviilkohtunikud igal pool üle koormatud. On tekkinud seis, kus tsiviilasjade ümberjagamise vähemkoormatud koh-

tutesse ei anna olulist leevendust. Väikeses kohtus on vähe kohtunikke, sinna asjade suunamine ei anna olulist leevendust.

Kolmandaks abinõud – see, mida JM pakub välja eesmärgina, on tegelikult üks abinõu, kuidas saavutada tegelik eesmärk, ehk siis normaalne koormus. Abinõuna on see loomulikult omal kohal. Lausa kiita tuleb ministeeriumi, et läbi on töötatud enamus abinõudest.

Neljandaks – eksisteerivad kitsaskohad, mis seavad reformi kahtluse alla:

1. tegu on näilise ehk statistilise eduga;

2. uues olukorras, kus oleme pärast reformi, ei tuleks enam võrrelda kohtuid, vaid kohtu osakondi/jaoskondi. Kui me ei võta eesmärgiks seda, et meil on reisivad kohtunikud, siis tuleb endiselt eristada jaoskondi ja töökoormuse puhul võrrelda neid omavahel, mitte suuri kohtuid. Kui mõõname, et rästastel kohtunik on normaalne, siis tuleb võrrelda suuri kohtuid.

3. mulle tundub, et osaliselt on lahenduse ideoloogia sama, mis esialgses ministeeriumi projektis. Rändkohtunikud on alles, aga nad on paremini peidetud. Ei ole võimalik käesoleval hetkel öelda, kui palju kirjalik menetlus annab kokkuvõtteid tsiviilkohtumenetluses. Rändkohtunike mõte on endiselt siiski reformi ideoloogias tugevalt sees.

4. Kõiki abinõusid tuleb komplekselt kohaldada, meie ei saa tekitada illusiooni, et ainult kohtunike arvu või konsultantide arvu suurendamine aitab. Tõsiselt tuleb võtta ka kohtute piirkonna reformi. Paljudel juhtudel annab see olulist leevendust, aga mitte kõige valulisemas küsimuses. Ei ole ühte väga head abinõu, mis asendaks kõiki teisi ja mille abil saab kõik korda.

Särgava – kaks küsimust. Esiteks, mitu kohtunikukohta on käesoleval hetkel täitmata? Teiseks, miks pole arvestatud analüüsis väärtetasu? Ka väärtetasud võivad olla mahukad.

Sarapuu – meil on praegu kolm vaba kohtunikukohta, neli koos Riigikohtu esimehe kohaga.

Ligi – 2004.a esimese poolaasta kohta pole veel statistikat, aga 2003.a arvestati väärtetasusid.

Kiviloo – kohtunike ühingu juhatus arutas samuti kohtute piirkondliku reformi küsimust ja tõime välja samad asjad, mida hr Anton siin. Me toetame menetluslikke kavatsusi. Põhimõtteliselt toetame soovi ühtlustada koormusi. Selleks, et jõuda normaalse koormuseni, on vajalik ühtlustamine. Toetame abinõusid, mis viivad kohtunike töö ühtlustamisele. Aga tegelikult ei lahenda piirkondlik reform eriti ülekoormatud kohtute probleeme.

Ringisõitvate kohtunike osas – ministeerium näeb ette varianti liigse sõidu vältimiseks saata kirjalikud menetlused vähem koormatud kohtutesse. Kirjalikus menetluses peaks olema võimalik lahendada lihtsamaid asju. Aga vähemkoormatutele lihtsad asjad ja ülekoormatutele rasked asjad ei ole ka lahendus.

Sarapuu – abi seisukohalt on see mõistlik. Et kohtunik reisiks vähem, on mõistlik talle jagada lihtsaid asju.

Kiviloo – praktiseerivad kohtunikud ütlevad, et on hea lahendada vahel ka lihtsaid asju, kuna see annab jõudu lahendada ka raskeid asju.

Sarapuu – see on kohtute üldkogu otsustada, kas kohtunik saab kolm keerulist või 30 lihtsat asja.

Ka kohtunike soovid on väga erinevad. KHN-s ei ole võimalik modelleerida ühtset lahendust.

Laarmaa – kohtus ei ole lihtsaid ja keerulisi asju. On vaid asjad – kriminaalasjad, tsiviilasjad jne. Kui räägime reformist – siis luuakse neli piirkonda ja kogu ülejäänud rakendamistegevus on piirkonna asi. Kohtuid reformides ei ole võimalik öelda, et eks nad ise otsustavad.

Igasugune reform on hea, kui see annab positiivse tulemuse. Ma mõõnan, et Tallinna Linnakohtus on tõsiselt hädas.

Toodud statistika kohta - vaatamata sellele, et Tallinna Linnakohtus on kohtunike vahel spetsialiseerumine, on kõik asjad jagatud kohtunike üldarvuga. See moonutab üldpilti.

Ka Harju kohtus on päris suur asjade arv. Kui need kaks kokku liidame siis see ei ole lahendus. Olemasoleva statistika kohaselt lahendab 32% kohtunikest 48% tsiviilasjadest ja reform seda ei muuda.

Sarapuu – halduskohtute puhul reform lahendab probleemi. Tallinna Linnakohtu puhul kui ei saa rääkida probleemi lahendamiseks, saab rääkida ikkagi leevendamiseks. Kui laiendatakse kohtunikuabide pädevust, siis probleem väheneb samuti. Reform viib korraldamistegevuse kohtute tasandile, ministeerium ei saa hakata käima kohtunike uste taga nurumas, et need võtaksid 60 teise kohtu asja lahendamiseks.

Ligi – kohtunikukohtade juurdetegemine probleemsetesse piirkondadesse on kallis lahendus.

Anton – arutelu edasiliikumiseks on vajalik, et me saame üksteisest aru, et lahendusi tuleb vaadata komplekselt.

Ligi – just nii me probleemile lähenemegi. Praegustest väikekohtutest ei ole võimalik kohtunikukohti suurema koormusega kohtutesse üle tuua, kuna siis väheneks kohtunikukohtade arv nendes kohtutes alla kriitilise piiri ja ohtu satuks õigusemõistmise korra kohane toimimine. Kui loome piirkondlikud kohtud, siis on võimalik vähendada mõne kohtujaoskonna kohtunikukohtade arvu täitmata kohtade arvel ka alla nn kriitilise piiri, kuna kui asju saab jagada lahendamiseks terve kohtuasutuse peale, siis ei ole

kriitiliseks piiriks enam nt kolme kohtunikukohaga kohus. Kõik need kohad, mis seetõttu on võimalik üle tuua, suunatakse probleemsetesse kohtutesse – nt Tallinna Linnakohus.

Anton – teeme vahekokkuvõtte. Kõlama jäi mõte, et pakutud reform ei too lahendust Tallinna Linna-kohtu ja Harju Maakohu tsiviilasju lahendavate kohtunike suure koormuse osas.

Kiviloo – võib-olla ei peaks rõhutama vaid tsiviilkohtunikke, vaid Tallinna Linnakohtu ja Harju Maakohu kõiki kohtunikke.

Anton – räägime tsiviilkohtunikest, kuna neil on menetluses ligi 400 asja ja tunneli lõpus valgust ei paista. Ei hakka paistma ka reformiga. Ja ma soovin rõhutada, et asi on ikkagi asi, isegi siis, kui ta lahendatakse kirjalikus menetluses.

Kiviloo – reform ei leevenda kohe probleeme, aga mina olen nõus ministeeriumiga väikestest kohtu- test kohtade ületoomise osas.

Anton – reform ei aita Tallinna Linnakohtu ja Harju Maakohu vähemalt lähiajal.

Särgava – kas justiitsministeeriumi nägemus on see, et reformiga on võimalik Põhja Maakohutusse juurde luua kolm kohtunikukohta?

Sarapuu – oli kokkulepe Uno Lõhmusega, et vaatame 2004.a esimese poolaasta statistikat ja aru- tame seda sügisel.

Anton – teine probleem – rändkohtunik. Ma arvan, et enamus on seda meelt, et rändkohtunik on hä- dalahendus.

Sarapuu – kui kohtunikud reisivad pidevalt ringi (koolitustel, erinevates töögruppides) umbes 10 päe- va aastas, siis veel 10 täiendavat päeva ei tohiks olla keeruline. Rändamise osakaal sõltub ka töökor- raldusest.

Paljud kohtunikud rändavad suurima heameelega. Tutvustades reformiideed rääkisime väga paljude kohtunikega. Kui reisimine on tingimus spetsialiseerumisele, siis see ei ole paljude kohtunike jaoks probleem.

Rändamine ei ole koll ja selle määr sõltub sellest, milline on kohtade jaotamine kohtuasutuse sees ja milline on kohtunike soov. Igas piirkonnas saab see olema erinev.

Anton – sõit on koormav, asjade ettevalmistamine on keerulisem. Kas meile jagatud materjalidest selgub, et rändkohtuniku tööarvestus on koefitsiendiga? Ei ole, aga peaks olema. Tegu on keerulise küsimusega, mida tuleb detailselt arutada. Siin on kõige olulisem tagatiste küsimus. Kohtunikud on saanud kohtunikuks konkreetsetesse kohtutesse. Nendega ei ole keegi kokku leppinud, et ühel heal päe- val on nad kohtunikuks hoopis neljandikus Eestis. Selline töökohustuste muutmine võib olla nii õiguslik kui tööajakulu probleem.

Meile jagatud materjalid ei anna tagatist kohtunikele. Kui praegu rändkohtunik saab kuni 15 % lisata- su, siis uus rändkohtunik mingit lisatasu ei saa. Hüvitatakse sõidukulud ja hotelliarve teatud piirmää- ras. Rändamiselust võib mõnel juhul kahaneda.

Sarapuu – valdav arvamus oli see, et ei peaks üldse lisatasu maksma vähemkoormatud kohtunikele, kes lahendab asju ülekoormatud kohtus – me oleme seda varem KHN-s arutanud. Rändkohtunikele makstav lisatasu on läbiräägitav, kui see on ainuke probleem.

Kui reformi planeerisime, kasutasime sõna „mõistlikkuse printsiip“. On ilmselge, et kusagil tulevad piirid ette. Kui tundub, et rändkohtunik tähendab seda, et kohtunik pakib oma sülearvuti ja toimikud seljakotti ning hakkab reisima, siis see ei ole õige. Rändamine on kokkulepitav ajutises mahus asi. Ette valmistab materjalid kas kohtunik ise oma kodukohtus või kohtu konsultant. Töö korraldamine ei ole keerulisem siis, kui ta on teises kohtus.

Oviir – Kuidas võtab probleemide lahendamiseni jõudmine aega?

Sarapuu – olukord normaliseerib aastaks 2007 ja koormus ühtlustub aastaks 2009. Olukord normali- seerub nii, kuidas me ise suudame tööd teha.

Seppik – Me oleme ühel meelel, et rändkohtunikud ei ole hea variant. Rändkohtunik on külaline koh- tus, kus ta asja lahendab. Aga kuidas on võimalik jaotada teisiti koormust? Kirjalik menetlus – see tekitab ebavõrdsuse, sest otsitakse välja kohtunik, kes lahendab. Sellest võib tekkida küsimus, kas on võimalus asjade jagamisel manipulatsiooniks.

Kirjalikku menetlust on ennegi soovitud tsiviilkohtumenetlusse sisse viia. Euroopa Liidu nõue oli, et peab küsima, kas istungit tahetakse - enne võis kohtunik ise otsustada. Kas esimeses astmes tuleb üldse kõne alla, kas isik soovib kirjalikku menetlust või mitte?

Reformikavast mina ei saanud aru, kuidas näeb välja kohtuasutuse administreerimine? Kui juhtimine jääb topelttasandile, toob see kaasa täiendavad kulutused. Äkki oleks odavam anda juurde kohtuni- kukohti?

Ma ei lugenud välja, et reform puudutaks ringkonnakohtuid. Ringkonnakohtus peab olema aega süve- neda asja lahendamisesse. On olnud aastaid, kus on tsiviilkolleegiumi kohtunikud on lahendanud 180- 200 asja, korrutage see kolmega, kuna arutatakse ju asju kollegiaalselt.

Kutsar – kohtus arutades leidsime, et reformil on jumet. Lõuna piirkonna koormuse ühtlustaks see reform ära küll. Ja seda seetõttu, et meil on üks suure ja palju väikese koormusega kohtuid.

Aga reformi ei saa viia läbi vaid Lõuna-Eestis, see peab lahendama ka Tallinna probleemid. Mis puutub rändkohtunikku, siis mina ja minu viis kolleegi on olnud viis kuud rändkohtunikud. Meie nautisime seda. Selles suhtes on minul eriarvamus. See, et kogu õigusemõistmine kandub Tallinnasse, on ka halb. Võib-olla võiks mõelda kohtualluvusega koormuse ühtlustamisele üle Eesti.

Anton – Tartu Ringkonnakohtu kriminaalkohtunikud tahtsid reisida. Aga meie peame hoolitsema ka nende kohtunike eest, kes reisida ei taha.

Markeerin veel mõned probleemid, et peale vaheaega saaksime seisukohad võtta.

Esiteks on läbi töötamata kohtute omavalitsuse probleemaatika, kohtunike üldkogu roll. Täna väikeses kohtus üldkogu käib koos nii tihti, kui vaja ja otsustab vajaminevaid asju sõbralikult. Pärast reformi muutub üldkogu hoopis teiseks organiks. See ei ole iga päev suhtlevate inimeste koosolek. Kokku saavad ühe suure piirkonna erinevad kohtud, kus hääleõigus on „juhtkohtu“ käes. Teiste kohtute hääl ei maksa enam midagi.

Teiseks – kui me omavalitsuse osas teeme suured kohtud omavalitsusüksusteks, siis peab oluliselt suurenema KHNi roll. Kui arvasime, et väikestes kohtutes asjad klaaritakse, siis nüüd peab KHN olema organ, mis tegeleb suurte kohtute probleemidega. Kohtutes võivad tekkida sisemised vastuolud.

Kui justiitsminister valib nüüd suure kohtu esimehe, on sellel väga suur kaal. KHN peab olema protsessi lülitatud. Neid probleeme, mis läbi mõelda, on üksjagu.

Kolmandaks on osa abinõusid jäetud läbimõtle mata. Kohtunike ja konsultantide arv ja nende töötasu. Lihtne on öelda, et kohtunikke juurde ei saa ja, et konsultantide ja nõunike palk on selline, nagu minister ütleb. Sellise palga eest head töötajat ei saa. Ma arvan, et kohtunike arvu suurendamine on ka abinõu, mis tuleb läbi töötada.

Abinõusid tuleb kavandada komplekselt. Nõus Agoga, et reform lahendaks Lõuna piirkonna probleemid, aga me peame mõtlema ka Tallinna Linnakohtule. Meile on välja jagatud mõnede seaduste eelnõud. Arvan, et ka nende eelnõude osas on mõistlik mingis staadiumis esitada oma ettepanekud, märkused. Minul on neid juba kümnekond, aga täna on nende esitamine enneaegne. Loodan, et peale vaheaega jõuame seisukohale, et reform on vajalik, aga loota ainult piirkondlikule reformile on roosa unelm.

Sarapuu – kõik piirkonnad tuleb eraldi läbi analüüsida. Iseenesest ma ei välista, et kui kõik võimalused on läbi arutatud, siis jõuame Tallinna puhul selleni välja, et Põhja piirkonna täieliku õnne saavutamiseks on vaja viis kohta, siis seda ka saab. Lisakohtunike arv ei ole absoluutselt välistatud, see selgub siis, kui kõik ülejäänud meetodid ei abista. Oleme jätnud reformi rakendamiseks pika aja. Väidan, et väljamõtle misest teostuseni on tavaliselt reformide puhul jäetud pool aastat, aga meie puhul on tegu kaheaastase reformi käiguga. Selle aja jooksul on võimalik kõik läbi arutada, näha toimumist. Olen nõus ka sellega, et KHN osa suureneb.

Anton – funktsioone tuleb jagada ka ministeeriumi ja KHN vahel. KHN-le tuleb anda võimalusi nendes protsessidesse sekkuda, kus enne oli ministeerium ainuotsustaja.

Seppik – minule on Marguse jutust jäänud mulje, et kui prioriteedid on pandud järjekorda, siis saab tegeleda vaid esimesega. Aga see pole ju tõsi. Saab tegeleda kõigiga.

Sarapuu – jah, seda küll, aga teiste prioriteetidega tegelemine sõltub sellest, millises mahus tegeletakse esimese prioriteediga.

Särgava – iseenesest ei ole kohtunikel suurt vastuseisu piirkondliku reformi ideele. Põhimõtteid on kaks – kohtunike töökoormus peab olema normaalne ja enam-vähem ühtlane. Ja teine küsimus on ka kohtuotsuste kvaliteet. Kui kohtunik kiirustab asja arutamisega, siis tuleb vigu rohkem. See võib tulla uuesti arutamisele ja sellega me ka ise suurendame arutamisele tulevaid asju.

Teistes piirkondades teeb reform head. Aga praeguses kontekstis see Põhja piirkonna probleeme ei lahenda.

Kui saame praegu viis kohta juurde, oleks see hea. Ühel päeval jõuame ikka sinna, et anname viis kohta juurde, kuid selleks ajaks on probleemid juba hoopis suuremad. Miks me peame tegema läbi selle stressi. Kohtunikukoha täitmine võtab ka ju oma aja.

Omavalitsusorganitesse puutuvalt – üldkogu ei ole enam siis kaugelki üksmeelne oma otsustes. Kohtunike hääl jääb kuulmata. Olekski hea, kui nad saaksid tulla oma küsimustega KHN-i.

Laarmaa – ei saa jätta kohtu üldkogule otsustamiseks põhimõttelisi asju nagu see, kuidas asju jagatakse.

Teine küsimus – praegu opereerime töökoormust sellega, kui palju on võimalik asju lahendada kirjallikus menetluses, aga meil ei ole seda seadust veel.

Anton kuulutab välja vaheaja. Istung jätkub kell 11.45.

Anton – arvan, et ministeeriumile peab tunnustust avaldama, sest õiges suunas on palju tööd ära tehtud. Kindlasti on piirkondlik reform abinõu, mis aitab kaasa eesmärgi saavutamisele. See reformikava, mis meile on välja jagatud, tekitab siiski ka küsimusi. Puudub kindlustunne, et järgmistes probleemides on kõik läbi töötatud:

1. Põhja piirkonna koormus, eriti tsiviilasjad ja tsiviilkohtunikud;

2. Rändkohtunikud. Kas rändama peavad kõik kohtunikud? Kas nad saavad lisatasu?;
3. Kohtute omavalitsus, kohtute üldkogu nägu muutub oluliselt. Vastuolusid tuleb juurde. Lahendamiseks peab looma vastava regulatsiooni. Suures kohtus jääb väikese jaoskonna hääli kuulmata. KHNi pädevust tuleb laiendada osas, mis puudutab uute kohtute üldkogusid. Ka selles osas, mis puudutab justiitsministrit;
4. Konkreetset tuleb läbi töötada probleemid kõigis tulevastes piirkondades ja näidata abinõud, mis seda konkreetset piirkonda aitavad. Seda iga nelja piirkonna osas. Praegu on põhjendamatult kõrvale jäetud Põhja piirkonna osas kohtunike arv ja kõikide piirkondade puhul on kõrvale jäetud konsultantide ja nõunike probleem. Küsimused, mis puudutavad nende arvu ja palgatõusu. Konsultandi ametikohalt peaks olema võimalik saada kohtunikuks ilma kandidaadi teenistust läbimata;
5. Ei ole selget vastust, kas tekivad juhtkohtud? Kas luuakse uus administratsioon? Kas see on eraldi kõikidest kohtutest?

Sarapuu – kohtunike ühing võttis vastu ka seisukoha, mis puudutas menetluslike küsimusi. Küsimus on, kas ka KHN tahab menetluslikes küsimustes seisukohta võtta?

Anton – see ei ole KHN ülesanne.

Kiviloo – Kiidame põhimõtteliselt heaks, aga üksikute küsimuste osas ei ole me pädevad praegu seisukohta võtma.

Otsustati arutada teemat edasi järgmisel istungil.

3. Ülevaade ministeeriumi kohtute valdkonna prioriteetidest.

Anton – mõned tähelepanekud. Prioriteetidest esimene on praegu kohtunike palgatõus. On juhtunud eksitus. Mina sõnastaksin selle punkti järgmiselt – „täidame seadusi“. See ei peaks olema antud dokumendis esimesena kirjas. Minu ettepanek on see maha tõmmata ja seda küsimust mitte puudutada. Praegune teine prioriteet – töökoormuste ühtlustamine. Ettepanek – fikseeriksime eesmärgiks kohtunike töökoormuse normaliseerimise. Ja see eesmärgina hõlmab terve rea abinõusid. Töökoormuste ühtlustamine on üks abinõudest. Kõiki abinõusid tuleb uurida ja vajadusel rakendada.

Praegune kolmas prioriteet – kohtuametnike töötasu. Kohtuametnikke on Eestis tuhatkond, kolmandik on seotud õigusemõistmisega. See, mis kirjas on, hõlmab kõiki. Pealkiri peaks olema õigusemõistmisega seotud ametnike töötasust.

Kui rääkida kohtuametnike töötasust, siis ei leidnud ma võrdlust õigusemõistmise osakonna ja teiste ametnike vahel. Mind huvitaks konsultant/nõunik, kuidas see on korrelatiivne teiste osakondade palgatasemega. Kohtu konsultandi ja nõuniku palgast on poole võrra suurem pressiesindaja standardpalk. Kui seista hea õigusemõistmise eest, siis tundub mulle asi olevat paigast ära. Mitte et pressinõunik ei peaks saama nii suurt palka, vaid kohtukonsultandi palk on haletsusväärset väike.

Praegune neljas prioriteet – kohtute kinnisvara küsimuste lahendamine. Tänu ministeeriumile, et on antud konkreetne pilt sellest, mis hakkab toimuma. Kas kohtute esimehed on selle informatsiooniga kursis? KHN saab tähelepanu pöörata, kui me teame kohtu esimeeste seisukohti.

Teistele küsimustele ei peaks me täna tähelepanu pöörama.

Kas me oleme nõus, et seaduses nimetatud eelarveküsimused hõlmavad ka prioriteete? Ministeerium on esitanud pingerea, sealt tuleks esimeselt kohalt maha tõmmata kohtuniku palga prioriteedi. Teine prioriteet hõlmab ka kohtunike arvu.

Kiviloo – esimene ei ole prioriteet. Prioriteet nr 1 peab olema kohtute töökoormuse normaliseerimine. Siin võiksid olla alapunktid - ühtlustamine, õigusemõistmisega seotud kohtuametnike töötasuprobleemid. Sinna alla ka infosüsteemid ja uute tehnoloogiliste lahendite juurutamine.

Ei ole nõus, et jäetakse tähelepanuta teised punktid.

Kinnisvaraprobleemide lahendamine – toetan, et hinnangu andmiseks oleks mõistlik teada vastavate kohtute esimeeste seisukohti.

Anton – ressursid on piiratud. Ministeerium ei jõua ka kõiki eelistusi pidada samaväärseteks. Minu märkus punktide 5 ja järgnevate kohta ei tähendanud seda, et me ei peaks neist üldse välja tegema. Meie käsi jääb seal lihtsalt lühikeseks.

Särgava – toetan, et kohtunike palgad ei ole prioriteetid, need tulenevad seadusest. Number üheks peab olema kohtunike töökoormuse normaliseerimine, toetan sinna alla abinõude toomist.

Kohtuametnike töötasu – õigusemõistmise ja teiste ametnike vahel on olemas palgavahed. Prioriteedina jääb sisse ka kohtute turvalisus.

Oviir – Kas ei peaks abinõuna kajastuma ka Põhja piirkonna viis kohtunikukohta?

Särgava – nõus, see oleks esimese punkti alajaotusena.

Kutsar – kas õigusemõistmisega seotud ametnikud on ka kantseleitöötajad?

Sarapuu – oleme jaganud kolme gruppi - kriminaalhooldus, registrid ja ülejäänud on õigusemõistmisega seotud.

Laarmaa – kas meil on ametnike palgade osas ka eesmärk?

Sarapuu – kui raha juurde ei saa, siis standardpalku tõsta ei saa.

Laarmaa – standardtasud on välja töötatud ja nende suurendamine on siis prioriteet?

Sarapuu – jah. Kui KHN leiab, et hea konsultandi palk on 10 000, siis lähtume sellest. Siis ei pea olema kõikide palk 10 000, vaid mõnel võib olla rohkem, mõnel vähem.

Oviir – pressist käis läbi jutt, et ametnike palgad on külmutatud. Kui see on nii, siis ei ole see küsimus päevakorras.

Sarapuu – ka eelmisel aastal olid palgad külmutatud, aga tõusid ikkagi.

Kiviloo – meie asi on öelda, mida teha. Kuidas raha jätkub, on teine küsimus. Eesmärgiks peaks seadma nt selle, et konsultandi palk on 10 000.

Anton – seadust tuleks muuta nii, et nõuniku/konsultandi ametikohal töötamine võrdsustatakse ettevalmistusteenistusega. Töötasud peaksid olema harmoniseeritud. Kas ikkagi pressinõunik ja õigusemõistmise nõunik ei peaks saama sama palka? Konsultant ei peaks olema madalamal palgal kui pressinõunik.

Ettepanek – täna ei suuda seda redaktsiooni kirjutada. Peame ütleva, mis on valupunktid ja näitame ka mõningaid lahendusvariante. Esimene valupunkt on kohtunike töökoormuse normaliseerimine. Selle prioriteedi raames näidatakse vastavalt abinõudele alaprioriteetid, sh ka täiendavad kohtunikekohad ka kõik muu, millest rääkisime eelmises päevakorrapunktis.

Teiseks – kohtuametnike töötasud, mis peavad olema võrreldavad. Nõunik/konsultandi koht peab olema ettevalmistusteenistus.

Särgava – konsultandi/nõuniku töötasu võiks võrdsustada kohtunikuabiga.

Anton – kinnisvaraprobleemide lahendamise osas leiti, et midagi peaksid arvama kohtute esimehed. Peaks ära kuulama vastuväited, mis on kohtute esimeestel. Teiste probleemidena toodi välja kohtunike turvalisus.

Kokkuvõte – täna mitte teemasse rohkem süüvida, vaid oodata justiitsministeeriumi poolt korrektiivi. Kõik asjad, mis aitavad töökoormust normaliseerida, läheb esimese prioriteedi alla. Lisaks soovime teada kõikide kohtute esimeeste arvamusi kinnisvara osas.

Järgmiseks korras tuleb prioriteetide nimekiri uuendustega.

4. Ühtsete kohtuotsuste- ja määruste vormide kasutuselevõtuks nõusoleku andmine ning kohtudokumentide vormide väljatöötamiseks töögrupi moodustamine.

Anton – ettepanek, et moodustame töögrupid, kes tegelevad teemaga edasi. Koosseisude osas – mõnesse võiks poolvägisi torgata ringkonnakohtunikke ja miks ka mitte riigikohtunikud.

Kiviloo – kirjas on, et komisjon on koostatud nendest, kes avaldasid soovi. Mina soovi ei avaldanud, mina olin nõus osalema, kui keegi teine ei ole. Gruppide suurus on ebavõrdsed. Minu meelest ei ole praegu võimalik koosseise heaks kiita.

Anton – teen ettepaneku, et ministeerium looks töögrupid ja kui küsimused on töögruppides läbitöötatud, esitatakse meile vormid ja meie hindame neid. Kas me peaksime töögruppide moodustamise sekkuma?

Kiviloo – me peaksime andma põhimõttelised suuniseid.

Anton – vormid peaksid kõigis kohtutes välja nägema ühtemoodi. Selles vaidlust ei ole. Vormid teevad töögrupid. Kui töö valmis saab, siis anname hinnangu.

Kutsar – aga kas pole otstarbekas moodustada üks töögrupp, mille töö oleks seksioonides, siis on võimalik ka ühtlustada kasutatavaid vorme.

Sellega on KHN nõus.

Seppik – mingil moel võiks kõikide inimeste arvamust arvestada. Kõik ei ole avaldanud soovi komisjonis osaleda, aga tahaksid ikkagi midagi öelda.

Anton – nõus ja suhtlus võiks olla elektrooniline. Grupp ei pea koos käima.

Kiviloo – kas me anname ka hinnangu sellele, et näeme selles töökoormust alandavat abinõu?

Anton – eks ta mõju mitut moodi.

Sarapuu – tegu on tähtsa küsimusega. Riigikohus unifitseeris oma lahendid mitu aastat tagasi. Iseenesest küsimuse püstitus on see, kas räägime jälle kahest alamast astmest või vaatame neid asju koos. Riigikohtu poolt kasutatavate vormide ja meie poolt esitatud vormide vahel on teatav sarnasus. Kas me võiks võtta aluseks juba Riigikohtu poolt tehtud töö? Kas see võiks olla KHN soovitus meile?

Kas vormid võiksid veel olla tähtsad töökoormuse vähendamiseks? Tulevikus on need aluseks sellele, mida hakkab toetama uus kohtute infosüsteem. Kui kohus on vabatahtlikult vormid kasutusele võtnud, siis selles osas ei oleks ümberõppe vajadust.

Kas me hakkame tegema vorme ka teistele dokumentidele. Lisaks ka kodanikele kaebuste ja hagide esitamiseks? See aitaks vähendada vigasid, mida kodanik teeb A4 formaadis paberi täiskirjutamisel. Tulevikus võiks tegeleda nõ ka kodaniku abistamisega.

Anton – minu ettepanek oli see, et moodustatakse töögrupid, need teevad vormid ja KHN vaatab pärast tulemust. Me ei saa öelda, et see, mida Riigikohus tegi, on baas ja nii peabki olema. Küll aga on võimalik, et Riigikohus arvestab seda, mida on teinud töögrupid.

Kui asi saab valmis, vaatame vorme. Täna ei ole päevakorras küsimus infotehnoloogiast. Praeguseks esitatud vormid ei sobi.

Sarapuu – mis vormides ei sobi?

Laarmaa – see, et Riigikohus töötas esimese lehe välja, ei ole veel vorm. See ei sobi infotehnoloogia süsteemi. Me ei lähtu ainult sellest, mida Riigikohus tookord välja mõtles. Ma arvan, et kohtunikel on häid ideid.

Kiviloo – kui me ei avalda seisukohta, et vormide väljatöötamine ei piira kohtunike sõltumatust, siis on töögrupi moodustamine ja selle töö mittevajalik.

Kiidjärv – minu käest on ka küsitud, mis siis saab, kui ma vormi ei kasuta?

Kutsar – küsimus on ka õiguskultuuris, mina ei näe seda kohtuniku sõltumatuse piiramisena.

Anton – vormideni on vaja jõuda. Tulemuseni jõudmiseks teevad tööd töögrupid. Töögrupid tuleb moodustada nii, et seal on erinevate kohtuastmete kohtunikud. Tuleb jõuda unifitseeritud lahenduseni. Need vormid, mis praegu on välja töötatud, ei sobi. Vormid tuleb välja töötada kohtunike töögruppis. Ministeerium saadab ringkonnakohtutele kirja ja sealt määratakse kohtunikud töögruppis osalema.

Sarapuu – kuidas teie näete vormide kinnitamise protseduuri.

Anton – saame kokku leppida kohtu esimeestega ja see on palju parem igasugustest kinnitamisest. Kui töögrupid teevad tööd ja KHN selle läbi vaatab, siis peaks kinnitus tulema. Kui ei tule, on midagi halvasti.

Kutsar – kui on tulemas infotehnoloogiline lahendus, siis ei saa enam kõrvale kalduda vormist.

Laarmaa – komisjonis peab olema ka ministeeriumist vastav inimene, kes tegeleb infotehnoloogiaga.

Sarapuu – Karl Laas ja Signe Haug on meie poolt.

Anton – usaldame ikka ministeeriumi ja kolleege töögruppides. Nemad saavad selle tööga hakkama.

Sarapuu – töömaht saab olema väga suur. Kas KHN liikmed suudavad seda töökoormust endale kinnitamise protseduuris võtta või on tarvis teistsugust tööprotseduuri?

Anton – me usaldame töögruppi.

5. Nõusoleku andmine kohtunikukandidaatide ametisse nimetamiseks – Kadriann Ikkonen ja Daimar Liiv.

Ligi – kandidaadid alustavad teenistust 1. septembril 2004.

Sarapuu tutvustab lühidalt Kadriann Ikkoneni.

Anton – kandidaatide kohtade loomisega peaks tegelema KHN või ministeerium lähtudes KHN-s fikseeritud põhimõtetest. Kohtunikukandidaatide ettevalmistusteenistuse süsteem nõuab küll reformi. Nii Liiv kui Ikkonen on läbinud menetlusstaadiumid, ma ei näe võimalust sekkumiseks.

Ligi – KHN otsustas 2002.a sügisel, et nendesse kohtutesse loodi kohtunikukandidaadi kohad.

KHN annab nõusoleku Kadriann Ikkoneni ja Daimar Liivi kohtunikukandidaadiks nimetamiseks.

6. Nõusoleku andmine Aivar Koppelile lisatasu maksmiseks

Vastuväiteid ei ole.

Järgmine KHN istung toimub **31. augustil 2004 kell 10.00.**

Anton – järgmine kord võiks arutada - ringkonnakohtute töökoormust, ringkonnakohtute vabade kohtade ümberjagamist. Vajalikud statistilised võrdlusandmed, kohtuesimeeste seisukohad.

Üles jäid piirkondade reform ja eelarvepõhimõtted.

Tõnu Anton

Kristel Laurson